

①

Answer key

Q. P. Code:- 54170
[Total Marks: 100]

(Time: 3 Hours)

N. B.:-All questions are compulsory.

सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

All question carry equal marks.

सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

Figures to the right indicate full marks.

उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

Text: Grammar, Buddhist Philosophy, History of Pali Literature.

Q.1. Answer the following: -Any Two

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंचे उत्तर लिहा.

a) Transliteration: - Roman to Devanagari script.

रोमन लिपीतून देवनागरी लिपीत रूपांतर करा.

१. "Manopubbaṅgamā dhammā, manoseṭṭhā manomayā;
manasā ce paduṭṭhena, bhāsati vā karoti vā;
tato naṃ dukkhamanveti, cakkamva vahato padaṃ.
Manopubbaṅgamā dhammā, manoseṭṭhā manomayā;
manasā ce pasannena, bhāsati vā karoti vā;
tato naṃ sukhamanveti, chāyāva anapāyinī.
Akkocchi maṃ avadhi maṃ, ajini maṃ ahāsi me;
ye ca taṃ upanayhanti, veraṃ tesam naṃ sammati.
Akkocchi maṃ avadhi maṃ, ajini maṃ ahāsi me;
ye ca taṃ nupanayhanti, veraṃ tesūpasammati.

उत्तर:-मनोपुब्बङ्गमा धम्मा, मनोसेट्ठा मनोमया ।

मनसा चे पदुट्ठेन, भासति वा करोति वा ।

ततो नं दुक्खमन्वेति, चक्कं व वहतो पदं ॥

मनोपुब्बङ्गमा धम्मा, मनोसेट्ठा मनोमया ।

मनसा चे पसन्नेन, भासति वा करोति वा ।

ततो नं सुखमन्वेति, छायाव अनपायिनी ॥

अक्कोच्छि मं अवधि मं, अजिनि मं अहासि मे ।

ये च तं उपनयहन्ति, वेरं तेसं न सम्मति ॥

अक्कोच्छि मं अवधि मं, अजिनि मं अहासि मे ।

ये च तं नुपनयहन्ति, वेरं तेसूपसम्मति ॥ (१.यमकवग्गो)

b) Translate – Pali sentences into Marathi or English.

पाली वाक्यांचे मराठी किंवा इंग्रजीत भाषांतर करा.

१. मा ते उय्यानमिह पुप्फानि ओचिनन्तुं. – (त्यांनी बागेतून फुले तोडू नयेत.)

२. यदि मयं नगरे विहरेय्याम, ते पि नगरं आगच्छेय्युं – (जर आम्ही नगरांत राहू, तर तेही नगरास येतील.)

३. सचे सूदो भत्तं च सूपं च अपचिस्स, ततो अम्हे अभुञ्जिस्सम्हा ।

(जेव्हा स्वयंपाकी भात आणि सूप (कालवण) शिजवेल, तेव्हा आम्ही जेवू.)

४. ते रजकानं खज्जं च भोज्जं पचन्तुं.- (ते धोब्यांसाठी खाद्य आणि भोज्य शिजवोत.)

५. यदि अहं नगरे विहरेय्यामि, ते पि नगरं आगच्छेय्युं. (जर आम्ही नगरांत राहिलो, तर तेही नगरास येतील)

c) **Make sentences in Pali** (With the help of given verb)

दिलेल्या क्रियापदांच्या आधारे पालित वाक्य लिहा.

१. डस = डसणे \ चावणे [Imprative Mood –आज्ञार्थ]

उत्तर :- कुकुरो मातुलं डसतु.

२. लभ = मिळणे [Imprative Mood –आज्ञार्थ]

उत्तर:- समणो उपासकेहि ओदनं लभतु.

३. पाले = पालन करणे \ रक्षण करणे [Optative Mood- विध्यर्थ]

उत्तर :- भूपालो धम्मेन दीपं पालेय्य.

४. उग्गण्ह = शिकवणे [Optative Mood- विध्यर्थ]

उत्तर :- समणो आनन्दो उपासकेहि धम्मं उग्गण्हेय्य.

५. वस = राहणे \ निवास करणे [Conditional Mood- संकेतार्थ]

उत्तर:- भूपाला गुहायं वसिस्संसु.

Q.2. Answer the following: -Any Two.

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा.

a) **Recognition and explain the underline noun and Pronouns-Any Ten.** (With the help of given Paragraph)

दिलेल्या उताऱ्याच्या आधारे- रेखांकित केलेले नाम आणि सर्वनाम ओळखा आणि स्पष्टीकरण करा.- (कोणतेही दहा)

१. अनाथपिण्डिको पि “अहं, भन्ते, तेसं विहारं पविसितुं न दस्सामी”ति वत्वा तथेव भगवता पटिक्खित्तो तुण्ही अहोसि। सावत्थियं अनुप्पत्तानं पन तेसं भगवा एकमन्ते विवित्तं कारापेत्वा सेनासनं दापेसि। अज्जे भिक्षू तेहि सद्धिं नेव एकतो निसीदन्ति, न तिट्ठन्ति, आगतागता सत्थारं पुच्छन्ति-“कतमेते, भन्ते, भण्डनकारका कोसम्बका भिक्षू”ति? “एते किर ते, एते किर ते”ति आगतागतेहि अङ्गुलिका दस्सियमाना लज्जाय सीसं उक्खिपितुं असक्कोन्ता भगवतो पादमूले निपज्जित्वा भगवन्तं खमापेसुं।

b) **Recognition and explain the underline Tens and Moods- Any Ten.** (With the help of given Paragraph)

दिलेल्या उताऱ्याच्या आधारे- रेखांकित केलेले काळ आणि अर्थ ओळखा आणि स्पष्टीकरण करा.- (कोणतेही दहा)

१. “महती साला, पविसित्वा एकमन्ते वसाही”ति वुत्ते पविसित्वापुरेतरं पविट्ठस्स देविलस्स अपरभागे निसीदि। “तात, तथा दुल्लभं मनुस्सत्तं लद्धं, दानं देहि, सीलं रक्खाहि, उपोसथकम्मं करोहि, धम्मं सुणाही”ति। अम्म, न मय्हं दानादीहि अत्थो, मा मं किञ्चि अवचुत्थ, अहं यथाकम्मं गमिस्सामीति। “यदा मे, सम्म कप्पक, सिरस्मिं पलितानि पस्सेय्यासि, अथ मे आरोचेय्यासी”ति। सो अपरेन समयेन नेव कस्सेय्य न वप्पेय्य, यथासम्भतञ्च धज्जं परिभुज्जेय्य वा विसज्जेय्य वा यथा पच्चयं वा करेय्य, जानेय्य सो, महाराज, कस्सको गहपतिको ‘न मे धज्जागारं परिपूरेस्सती’ति? “आम, भन्ते, जानेय्या”ति। “

३

c) Recognition and explain the underline *tva* and *tum*- Any Ten. (With the help of given Paragraph)

दिलेल्या उताऱ्याच्या आधारे- रेखांकित केलेले *tva* आणि *tum* प्रत्यय ओळखा आणि स्पष्टीकरण करा.- (कोणतेही दहा)

१. सो “इमं नगरं पविसित्वा राजा भविस्सामी”ति चिन्तेत्वा खुरचक्कं उक्खिपित्वा सीसे पच्चमानं नेरयिकसत्तं अद्दस। अथस्स तं तस्स सीसे खुरचक्कं पदुमं विय हुत्वा उपट्ठासि। सो तस्स सन्तिकं गन्त्वा “भो पुरिस, चिरं तया पदुमं धारितुं, देहि मे एत”न्ति आह। इमिनापि मया विय मातरं पहरित्वा आगतेन भवितुं, दस्सामिस्स खुरचक्क”न्ति। अथ नं “एहि भो, गण्ह इम”न्ति वत्वा खुरचक्कं तस्स सीसे खिपि, तं तस्स मत्थकं पिसमानं भस्सि। तदा बोधिसत्तो रुक्खदेवता हुत्वा महन्तेन परिवारेण चरितुं तं ठानं पापुणि।

Q.3. Answer the following: -Any Two

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंचे उत्तर लिहा.

a) Do as Directed (with the help of given sentences-Write answer in Pali)

[दिलेल्या वाक्यांच्या आधारे कंसात सांगितल्याप्रमाणे करा.- पालित उत्तरे लिहा]

१. कुक्कुरो गोणेन सह पब्बतं----- | (धावतु, धावाहि) [supply imperative mood- आज्ञार्थात लिहा]

उत्तर :- धावतु

२. सा आवाटं ओरुहन्ति | [Correct the sentence -चुकीची दुरुस्ती करा]

उत्तर :- ता |

३. यदि वानरा रुक्खेहि ओरुहेय्युं | [Make it Singular optative mood- विध्यर्थ एकवचन करा]

उत्तर :- वानरो ओरुहेय्य |

४. सचे त्वं लुहकेन सह सकटम्हा पासादं गच्छेय्य | [Make it plural optative mood-विध्यर्थ अनेकवचन करा]

उत्तर :- तुम्हे गच्छेय्याथ |

५. अहं बुद्धं वन्दिस्सामि | [Write in imperative mood singular – आज्ञार्थ एकवचन करा]

उत्तर :- वन्दामि

b) Match the following pairs. (खालील जोड्या जुळवा)

(१) फलं भावेय्य

(२) विहारं खादेय्य

(३) गंगाय गच्छेय्य

(४) मेत्तं कस्सेय्य

(५) खेत्तं न्हायेय्य

उत्तर:- (१) फलं -खादेय्य (२) विहारं -गच्छेय्य (३) गंगाय- न्हायेय्य (४) मेत्तं -भावेय्य (५) खेत्तं -कस्सेय्य.

c) Fill in the Blanks. (रिकाम्या जागा भरा)

(१) सा पोत्थकं.....। (पठति)

(२)सहायकेन सह ओदन पचथ | (तम्हे)

(३) सीहा पब्बतस्मिंतिष्ठन्ति | (गुहायं)

5

(४)अस्सेन सह दीपं धावामि । (अहं)

(५) पुत्तोनिसीदित्वा ओदनं भुञ्जति । (आसने)

Q.4. Answer the following: -Any Two

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंचे उत्तर लिहा.

a] On the basis of 'पटिच्चसमुप्पाद,'- Explain the statement "यो पटिच्चसमुप्पादं पस्सति सो धम्मं पस्सति" ।

'पटिच्चसमुप्पाद'च्या आधारे "यो पटिच्चसमुप्पादं पस्सति सो धम्मं पस्सति" हे विधान स्पष्ट करा.

b] Explain yours view on impermanent (अनिच्च).

अनित्य (अनिच्च) या विषयावर तुमचा दृष्टिकोन समजावून सांगा?

c] Write a detail note on content of the sorrow '(दुक्ख).'

'दुक्ख (दुः ख)' या विषयावर सविस्तर टीप लिहा.

Q.5. Answer the following: -Any Two

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंचे उत्तर लिहा.

a] Define the term 'Abhidhamma Pitaka' and write the content of the 'पट्टान' in short.

'अभिधम्म पिटक ह्या शब्दाचा अर्थ सांगून 'पट्टान' काय सांगितले आहे, ते थोडक्यात लिहा.

b] On the basis of 'Vinay Pitaka', Explain the importance of book 'खन्धक' in the Pali Literature.

'विनय पिटका'याच्या आधारे पालि साहित्यात 'खन्धक' या ग्रंथाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

c] 'Abhidhamma' is the Higher Teaching of the Buddha -Explain.

'अभिधम्म' ही बुद्धाची उच्चतर शिकवण आहे- स्पष्ट करा.